

Natuurtoets

Natuurtoets Hasselt om de Weede

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Gemeente Zwartewaterland

Status

Definitief



Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets Hasselt om de Weede

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
20-183	21 februari 2022	Definitief

Auteur(s)

R. Wormmeester & I. Veeman

Tweede lezer

R. Apperloo

Opdrachtgever

Gemeente Zwartewaterland

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Wormmeester, R. & I. Veeman (2022). Natuurtoets Hasselt om de Weede. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 20-183. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	3
1.3 Leeswijzer	5
2. Kader en methode	6
2.1 Wet natuurbescherming	6
2.2 Onderzoeksmethode	8
3. Bescherming van gebieden en houtopstanden	13
3.1 Natura 2000-gebieden	13
3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	14
3.3 Houtopstanden	15
4. Soortbescherming	16
4.1 Flora	16
4.2 Zoogdieren	16
4.3 Vogels	20
4.4 Amfibieën	22
4.5 Vissen	23
4.6 Overige soorten	24
5. Geraadpleegde bronnen	25

Bijlagen

Bijlage 1 - Verspreidingskaarten

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

De gemeente Zwartewaterland bereidt plannen voor om aanvullende woningbouw te realiseren ten noordoosten van de kern Hasselt. Voor dit initiatief is een bestemmingsplanwijziging nodig. De Wet natuurbescherming (Wnb) verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In opdracht van gemeente Zwartewaterland heeft Ecogroen daarom een natuurtoets uitgevoerd om mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden in kaart te brengen die kunnen optreden door de voorgenomen plannen. Daarnaast geeft de natuurtoets aan waaraan voldaan moet worden om de plannen uitvoerbaar te maken in het kader van de Wnb.

Bescherming van gebieden en houtopstanden

- Het plangebied ligt op circa 1 kilometer van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied. Gezien de aard van het voornemen en de tussenliggende bebouwing en infrastructuur worden - met uitzondering van stikstofemissie - negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden uitgesloten.
- Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Nederland (NNN) op circa 1 kilometer afstand. Met de beoogde ontwikkeling wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan. Gezien de afstand en de aanwezigheid van tussenliggende bebouwing, infrastructuur en groenstructuren veroorzaakt het plan geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN.
- Het plangebied ligt buiten de begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming, maar de bomen in het plangebied zijn geen onderdeel van een zelfstandige eenheid van meer dan 10 are of een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. Het vellen van de aanwezige houtopstand conflicteert daardoor niet met de Wet natuurbescherming onderdeel houtopstanden. Er is vanuit de Wnb geen melding, herplantplicht, ontheffing en/of compensatie nodig.

Soortbescherming

- In de bebouwing in het plangebied zijn twee paarverblijfplaatsen en één kraamkolonie van circa tien exemplaren van gewone dwergvleermuis aanwezig. Van onmisbare foerageergebieden en/ of essentiële vliegroutes is geen sprake.
- In de bebouwing in het plangebied zijn acht nestplaatsen van huismus en achttien nestplaatsen van boerenwaluw aangetroffen. Daarnaast is het agrarische erf essentieel leefgebied van huismus. Verder zijn gedurende de broedtijd diverse algemene vogels broedend te verwachten in en in de directe omgeving van het plangebied.
- In het plangebied zijn verblijfplaatsen en leefgebied van bunzing, egel en grote modderkruiper aanwezig.
- In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen of onmisbaar leefgebied van overige zoogdieren, overige vissen, amfibieën, reptielen, ongewervelden en groeiplaatsen van beschermde flora aangetroffen of te verwachten, met uitzondering van beschermde soorten waarvoor een vrijstelling van ontheffingsplicht geldt in de provincie Overijssel.

Advies

- Om de effecten van stikstofemissie op Natura 2000-gebieden in beeld te brengen, is het advies om een stikstofberekening met het rekenmodel AERIUS uit te voeren.
- Als gevolg van de plannen gaan twee paarverblijfplaatsen en één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis, acht nestplaatsen van huismus, achttien nestplaatsen van boerenzwaluw en leefgebied van egel, bunzing en grote modderkruiper verloren. Bij het vernietigen van leefgebied, nest- en verblijfplaatsen van deze soorten is sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming waardoor het aanvragen van een ontheffing bij de provincie Overijssel noodzakelijk is. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:
 - geen andere bevredigende oplossing;
 - sprake van een in de wet genoemd belang;
 - geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels beschadigen dienen te worden voorkomen. Uitvoering van de werkzaamheden dient zoveel mogelijk buiten het broedseizoen plaats te vinden. We adviseren - zeker wanneer werkzaamheden binnen de periode van half februari tot half december worden gestart - om een broedvogelcontrole uit te voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt bepaald of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

De gemeente Zwartewaterland bereidt plannen voor om aanvullende woningbouw te realiseren ten noordoosten van de kern Hasselt. Voor dit initiatief is een bestemmingsplanwijziging nodig. De Wet natuurbescherming verplicht vooraf te toetsen of activiteiten (kunnen) conflicteren met beschermde natuurwaarden. In opdracht van gemeente Zwartewaterland heeft Ecogroen daarom een natuurtoets uitgevoerd om mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden in kaart te brengen die kunnen optreden door de voorgenomen plannen. In het voorliggende rapport worden de methodiek en de uitkomsten van deze toetsing beschreven en wordt aangegeven waaraan voldaan moet worden om de plannen uitvoerbaar te maken in het kader van de Wnb. .

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Een groot deel van het plangebied bestaat uit grasland- en agrarische percelen die zijn gescheiden door sloten. Langs de rand ligt het bredere water van de Weede. In het noorden van het plangebied is ook een agrarisch erf aanwezig met een woning en diverse schuren en stallen (zie figuur 1).

Het plan geeft ruimte aan een invulling bestaande uit woningen en/ of zorgwoningen en sociaalmaatschappelijke voorzieningen. Ook een aan de hoofdfunctie ondergeschikte kleinschalige horeca- of winkelvoorziening is mogelijk. De randen van het plangebied dienen in de toekomst open en groen te blijven. Dagrecreatieve initiatieven zoals een pluktuin of een dierenweide behoren tot de opties. De plannen voor het agrarische erf zijn nog niet in detail uitgewerkt, maar de agrarische functie wordt opgeheven. Het uitgangspunt is om de karakteristiek van het erf te behouden. Dit kan door de bestaande bebouwing te benutten en renoveren of door de aanwezige bebouwing te slopen en nieuwbouw te realiseren.

Het aanbieden van voldoende (zorg)woningen vertegenwoordigt een wettelijk belang. Gezien de heersende woningnood en boogde zorgfunctie is het plan van groot belang en dient het plan, het wettelijke belang volksgezondheid. Het opheffen van de bestaande agrarische functie (veehouderij) is hiervoor noodzakelijk, ook in het kader van de leefbaarheid.



Figuur 1.1 Het plangebied (rood omlijnd). Kaartondergrond: ESRI Nederland.



Figuur 1.2 Ontwerp verbeelding voor de toekomstige woonwijk. Bron: Gemeente Zwartewaterland.

1.3 Leeswijzer

Het kader waarbinnen de natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Op basis van de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van te verwachten effecten op beschermde gebieden en houtopstanden (hoofdstuk 3) en beschermde soorten (hoofdstuk 4). Daarnaast is beschreven of, en zo ja, welke, vervolgstappen nodig zijn om het plan in het kader van de Wet natuurbescherming uitvoerbaar te maken. In hoofdstuk 5 zijn de geraadpleegde bronnen vermeld.

2. Kader en methode

2.1 Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden (Overheid 2022a). In dit rapport wordt ingegaan op alle drie deze onderdelen. In onderstaand kader 2.1 is een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van (een maatregelen in het kader van) zorgplicht is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve gevolgen optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve gevolgen niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wet- telijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Houtopstanden (hoofdstuk 4)

Hoofdstuk 4 regelt de bescherming van houtopstanden. Een bij Wet beschermde houtopstand betreft een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend buiten de bebouwde kom, die een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen. Voor het kappen (van een deel) van een beschermde houtopstand geldt meld- (artikel 4.2) en herplantplicht (artikel 4.3). Er geldt een verbod op de kap als het voornemen daartoe niet (maximaal een jaar en minimaal een maand) vooraf is gemeld bij bevoegd gezag. Binnen drie jaar moet dezelfde grond op bosbouwkundig verantwoorde wijze zijn herbeplant. De gemeenteraad stelt de grens bebouwde kom Wet natuurbescherming vast. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Provinciale staten kunnen in de provinciale verordening regels opnemen over de melding en de herplant, zoals herplant op andere gronden dan waar de (deels) gevelde opstand stond.

Toetsingskader bestemmingsplannen

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wnb. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen op een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wnb) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen ten aanzien van plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt antwoord gegeven op de vraag of het beschermingsregime uit de Wnb de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een Wnb-ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Overheid, 2022b) en uitgewerkt in provinciale verordeningen.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij in bepaalde gevallen wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een nieuw bestemmingsplan wordt vastgesteld of een omgevingsvergunning wordt verleend waarbij in bepaalde gevallen wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee-tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen en verankerd in de bestemmingsplannen. Indien geen

¹ ECLI:NL:RVS:2020:2318

sprake is van een nieuw vast te stellen bestemmingsplan, dan wel dat een omgevingsvergunning voor afwijken bestemmingsplan niet vereist is, is toetsing aan het NNN niet aan de orde.

2.2 Onderzoeksmethode

Quickscan

Om de aanwezige of te verwachten beschermde waarden binnen de invloedssfeer van het plangebied in beeld te brengen is gestart met een literatuuronderzoek. Hierbij is onderzocht of beschermde soorten bekend zijn in of in de directe omgeving van het plangebied. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Ook is gekeken naar de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden.

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor het veldbezoek dat op 13 mei 2020 is uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is het plangebied als ook de directe omgeving geïnspecteerd door een ecooloog van Ecogroen. Gedurende het veldbezoek is aandacht besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming en aan de situering ten opzichte van omliggende beschermde gebieden. Specifiek is tijdens het veldwerk gelet op potenties voor jaarrond beschermde nesten van vogels en geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen en verblijfplaatsen van marterachtigen en egel. Daarnaast zijn de wateren in het plangebied vlakdekkend bemonsterd met een schepnet om onder andere grote modderkruiper en poelkikker te vangen.

Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het veldbezoek is beoordeeld welke beschermde soorten (mogelijk) aanwezig zijn en hoe het plangebied zich verhoudt tot beschermde waarden in omliggende natuurgebieden. Vervolgens is op basis van het voorgenomen plan bepaald welke effecten kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden en of vervolgstappen (zoals nader onderzoek, ontheffing dan wel vergunningsaanvraag) vereist zijn.

Aanvullend onderzoek

Huismus

Om de aan- of afwezigheid van nestplaatsen van huismus in het plangebied aan te tonen is aanvullend onderzoek uitgevoerd. Conform kennisdocument van huismus zijn in deze situatie minimaal twee ochtendbezoeken noodzakelijk in de periode 1 april tot en met 15 mei (BIJ12, 2017c). Het onderzoek heeft zich gericht op nest-, broed- en territoriumindicerend gedrag van huismussen om broedgevallen/ territoria van huismussen te bepalen. Alle inventarisaties zijn in de ochtenduren uitgevoerd, wanneer huismussen het meest actief zijn. De veldbezoeken zijn uitgevoerd op 14 april 2021 en 5 mei 2021 onder gunstige weersomstandigheden door één persoon (zie tabel 2.1).

Boerenwaluw

Voor boerenwaluw is geen kennisdocument beschikbaar. Daarom zijn de telrichtlijnen van Sovon gevolgd (Sovon, 2022). Het tellen van bezette nesten kan het beste worden uitgevoerd middels twee bezoeken tussen mei en juni. De bezoeken naar boerenwaluw zijn gecombineerd uitgevoerd met de bezoeken naar huismus en vleermuizen (zie tabel 2.1).

Kerkuil

Conform het kennisdocument kerkuil (BIJ12, 2017d) is gericht aanvullend onderzoek uitgevoerd. Het doel van het aanvullend onderzoek is om de exacte functie van het plangebied voor kerkuil in kaart te brengen (broed- of roestplaats). De optimale inventarisatieperiode voor kerkuil is februari - half oktober. De bezoeken zijn gecombineerd uitgevoerd met het vleermuisonderzoek (zie tabel 2.1). Tijdens de bezoeken is gelet op nestindicerende waarnemingen (langgerekte krijs-roep, uitvliegende oude vogels, bedelende jongen).

Vleermuizen

Om aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen aan te tonen is vleermuisonderzoek uitgevoerd conform het landelijke vleermuisprotocol (Vleermuisvakberaad, 2021) en beschikbare kennisdocumenten (BIJ12, 2017a & f). Hierin is beschreven waar een vleermuisonderzoek (minimaal) aan moet voldoen om het gebruik van een (vaste) verblijfplaats door vleermuizen uit te kunnen sluiten. Alle bezoeken zijn uitgevoerd met voor vleermuizen gunstige weersomstandigheden (droog weer, weinig wind en een temperatuur boven de 10 graden).

Bij de onderzoeken is gebruikgemaakt van batdetectors met de mogelijkheid om opnamen te maken, zoals de Pettersson D240x, de M500 en de Echometer Touch 2. Tevens is gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera om (verblijfplaatsen van) vleermuizen visueel te achterhalen. De bezoeken zijn gebracht in de schemering, wanneer vleermuizen in en uit de verblijfplaats vliegen. De onderzoeken zijn door één tot twee personen uitgevoerd.

Onderzoek kraamverblijfplaatsen (en zomerverblijfplaatsen)

Voor het inventariseren van kraamverblijfplaatsen van vleermuizen zijn drie bezoeken uitgevoerd in de periode 15 mei - 15 juli (zie tabel 2.1). Voor laatvlieger geldt in de kraamtijd als richtlijn dat twee avondbezoeken uitgevoerd worden en voor gewone dwergvleermuis dat minimaal één vroeg ochtendbezoek plaatsvindt. In het plangebied is het eerste vleermuisbezoek op 2 juni 2021 uitgevoerd. Het onderzoek heeft plaatsgevonden na het intreden van de avondschemering. Het bezoek is vooral gebruikt om locaties met mogelijke (kraam)verblijfplaatsen te bepalen. Na het invallen van de schemering is het plangebied en de omgeving systematisch doorkruist, waarbij gelet is op uit- en invliegende vleermuizen en plekken met veel activiteit van vleermuizen (vroeg in de avond). Vervolgens is tot middernacht doorgegaan met het onderzoek tot de eerste vleermuizen weer terugkeren naar hun (kraam)verblijfplaats en weer zwer-mende/ invliegende dieren kunnen worden gevonden.

Het tweede bezoek in de kraamperiode is uitgevoerd in de ochtenduren van 22 juni 2021. Aan het begin van het bezoek is gelet op middernachtzwermen van de gewone dwergvleermuis, een aanwijzing voor winterverblijfplaatsen van de soort. Naarmate het lichter wordt, keren vleermuizen terug naar hun kraam- of zomerverblijfplaats, maar voordat ze naar binnen gaan cirkelen ze vaak minutenlang rond de ingang van hun verblijfplaats. Dit zogenoemde zwermen wijst op een verblijfplaats. Aan de hand van het aantal invliegende dieren is vervolgens de grootte van een eventueel aanwezige kraam- of zomerverblijfplaats bepaald.

Een derde bezoek in de kraamperiode is op 2 juli 2021 uitgevoerd (zie beschrijving bij het eerste bezoek voor de werkwijze).

Onderzoek paarverblijfplaatsen/ baltsterritoria (en zomerverblijfplaatsen)

In de paarperiode (15 augustus tot en met 1 oktober) heeft onderzoek plaatsvonden naar baltsterritoria (van rondvliegende baltsende exemplaren) en paarverblijfplaatsen (exacte verblijfplaatsen) van de gewone en ruige dwergvleermuis. Bij deze bezoeken zit er minimaal 10 dagen tussen beide bezoeken.

Gestart is met een avondbezoek op 18 augustus 2021, waarbij rondvliegende en vooral baltsende exemplaren in beeld zijn gebracht. Het bezoek geeft inzicht in welke bebouwing paarverblijfplaatsen aanwezig kunnen zijn en dit vergemakkelijkt het zoeken naar paarverblijfplaatsen tijdens het later uit te voeren ochtendbezoek. Vooral rond middernacht is ook gelet op middernachtzwermen van de gewone dwergvleermuis, een aanwijzing voor winterverblijfplaats van de soort.

Het tweede ochtendbezoek is uitgevoerd op 14 september 2021. Tijdens het ochtendbezoek is het plangebied systematisch doorkruist. Aan het begin van het bezoek is gelet op middernachtzwermen van de gewone dwergvleermuis. Naarmate het lichter wordt, keren vleermuizen terug naar hun paar- of zomer-verblijfplaats, maar voordat ze naar binnen gaan cirkelen ze vaak minutenlang rond de ingang van hun verblijfplaats. In het geval van een paarverblijfplaats wordt daarbij ook luidkeels gebaltst.

Verder is tijdens alle bezoeken gelet op activiteit van steenmarter, kleine marterachtigen, egel en kerkuil binnen het plangebied.

Poelkikker

Volgens het kennisdocument poelkikker (BIJ12, 2017e) mag afwezigheid van poelkikkers worden aangenomen nadat in een potentieel geschikt gebied twee inventarisatierondes in de geschikte periode en onder geschikte omstandigheden geen positieve waarnemingen hebben opgeleverd. Het eerste bezoek heeft plaatsgevonden tijdens het quickscan bezoek op 13 mei 2020. Tijdens dit eerste bezoek zijn met een schepnet volwassen exemplaren van 'groene' kikkers gevangen en is bepaald of er sprake is van bastaardkikkers of poelkikkers (onder andere op basis van de grootte en de vorm van de metatarsusknobbel). Het tweede bezoek heeft plaatsgevonden op 16 juni 2020 in de avond. Tijdens dit tweede bezoek zijn poelkikkers geïnventariseerd op basis van roepende koren. Bij roepende koren van groene kikkers waar minstens 25 procent roept als poelkikker, kan de poelkikker als aanwezig worden beschouwd (BIJ12, 2017e). Tevens is bij het avondbezoek voor vleermuizen op 2 juni 2021 gelet op kooractiviteit van poelkikker.

Kleine marterachtigen, egel en steenmarter

Onderzoek naar het voorkomen van kleine marterachtigen (bunzing, wezel en hermelijn), egel en steenmarter is uitgevoerd middels onderzoek met cameravallen in combinatie met een biotoopbeoordeling. Als onderdeel van het onderzoek zijn drie wildcamera's uitgezet (gemonteerd in een houten kast met een blikje vis als lokmiddel). Op 2 juni 2021 zijn de wildcamera's geplaatst, verdeeld over drie locaties (zie figuur 2.1). De wildcamera's hebben minimaal drie weken lang beeldmateriaal verzameld. Tussentijds zijn de camera's gecontroleerd op functioneren en zijn beelden uitgelezen en batterijen vervangen (22 juni 2021). Tijdens deze tussentijdse controle is de meest oostelijke camera verplaatst naar een andere locatie in het westen van het plangebied (zie figuur 2.1). Op 2 juli 2021 zijn de camera's opgehaald en nogmaals

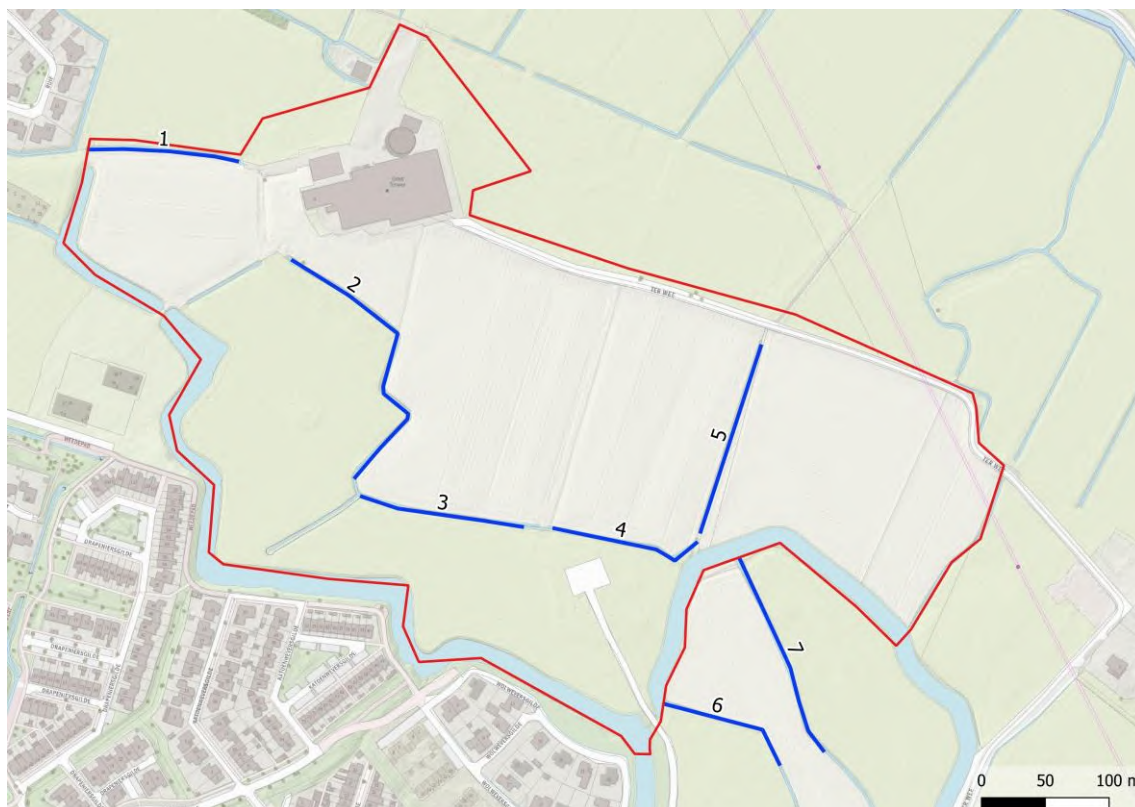
uitgelezen. De verkregen beelden zijn geanalyseerd op de aanwezigheid van kleine marterachtigen, egel en steenmarter.



Figuur 2.1 Het plangebied (rode lijn) en de locaties van de cameravallen (blauwe stippen). De meest oostelijke cameraval is tussentijds naar de meest westelijke locatie verplaatst. Bron kaartondergrond: ESRI Nederland.

Grote modderkruiper

Het plangebied is tijdens het quickscan veldbezoek vlakdekkend met een schepnet bemonsterd. Conform kennisdocument grote modderkruiper (BIJ12, 2017b) is vervolgens aanvullend onderzoek naar grote modderkruiper uitgevoerd middels e-DNA onderzoek. Om te bepalen of grote modderkruipers aanwezig zijn in de wateren in het plangebied zijn op 16 juni 2020 door een ecooloog van Ecogroen zeven watermonsters met ieder vier deelmonsters genomen. Dit is gedaan verspreid over het plangebied in de meest geschikte wateren voor grote modderkruiper (zie figuur 2.2). De watermonsters zijn vervolgens door het laboratorium van Sylphium Molecular Ecology onderzocht op e-DNA van grote modderkruiper.



Figuur 2.2 Het plangebied (rood omlijnd) en de e-DNA monsternamen punten (blauwe lijnen). De meetpunten 6 en 7 liggen buiten de huidige plangrens. Op verzoek van de gemeente is een wat ruimer gebied onderzocht.

Tabel 2.1 Overzicht inventarisatiemomenten.

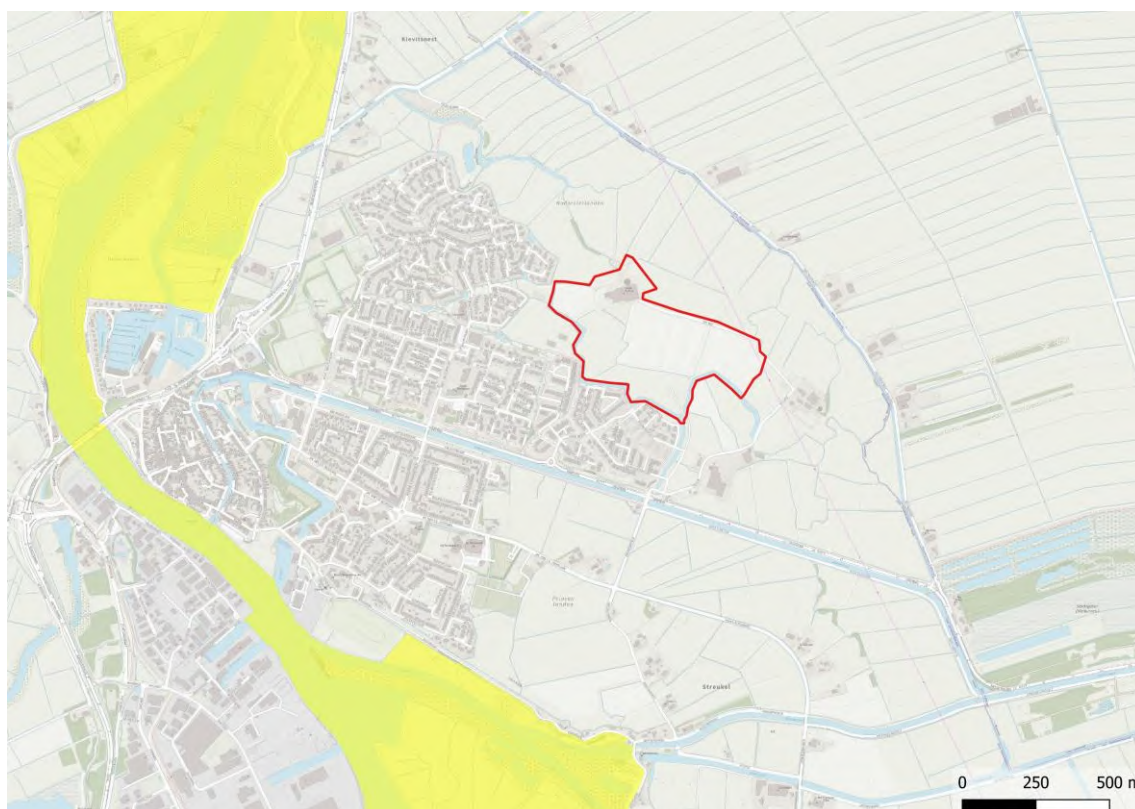
Bezoek	Datum	Moment v/d dag	Weersomstandigheden	Focus
1	13-05-2020	dag	Bewolkt, af en toe een bui, weinig wind, 8°C	Quickscan, vangen poelkikker en grote modderkruiper
2	16-06-2020	Avond	Half bewolkt, droog, windstil, 19°C	e-DNA grote modderkruiper, poelkikker kooractiviteit, kerkuil
3	14-04-2021	Ochtend	Helder, droog, windstil, 3°C	Huisemus
4	05-05-2021	Ochtend	Licht bewolkt, droog, matige wind, 6°C	Huisemus, boerenwaluw
5	02-06-2021	Avond	Helder, droog weinig wind, 21°C	Vleermuizen, boerenwaluw, plaatsen camera's, kerkuil, poelkikker
6	22-06-2021	Ochtend	Half bewolkt, droog, weinig wind, 10°C	Vleermuizen, camera's tussentijds uitlezen kerkuil
7	02-07-2021	Avond	Helder, droog, windstil, 18°C	Vleermuizen, camera's ophalen, kerkuil
8	18-08-2021	Avond	Bewolkt, droog, weinig wind, 16°C	Vleermuizen, kerkuil
9	14-09-2021	Ochtend	Helder, droog, weinig wind, 12°C	Vleermuizen, kerkuil

3. Bescherming van gebieden en houtopstanden

3.1 Natura 2000-gebieden

Het plangebied ligt buiten Natura 2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' dat op een afstand van circa 1 kilometer ten westen van het plangebied ligt (zie figuur 3.1). Doordat het plangebied buiten de begrenzing van Natura 2000-gebieden is gelegen, zijn directe negatieve effecten als oppervlakteverlies op voorhand uitgesloten. Indirecte (uitstralende) effecten door bijvoorbeeld licht of geluid worden gezien de aard van de voorgenomen plannen, de afstand en tussenliggende infrastructuur niet verwacht.

Gezien de aard en omvang van het plan en de afstand tot stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden zijn indirecte effecten als gevolg van stikstofdepositie mogelijk. Of dit al dan niet het geval is kan alleen worden getoetst door een stikstofberekening uit te (laten) voeren met behulp van het rekenmodel AERIUS. Een dergelijke toetsing waarbij wordt gerekend met emissiefactoren en kan worden gevraagd door bevoegd gezag. Ter onderbouwing van de plannen wordt geadviseerd een dergelijke toetsing uit te (laten) voeren.

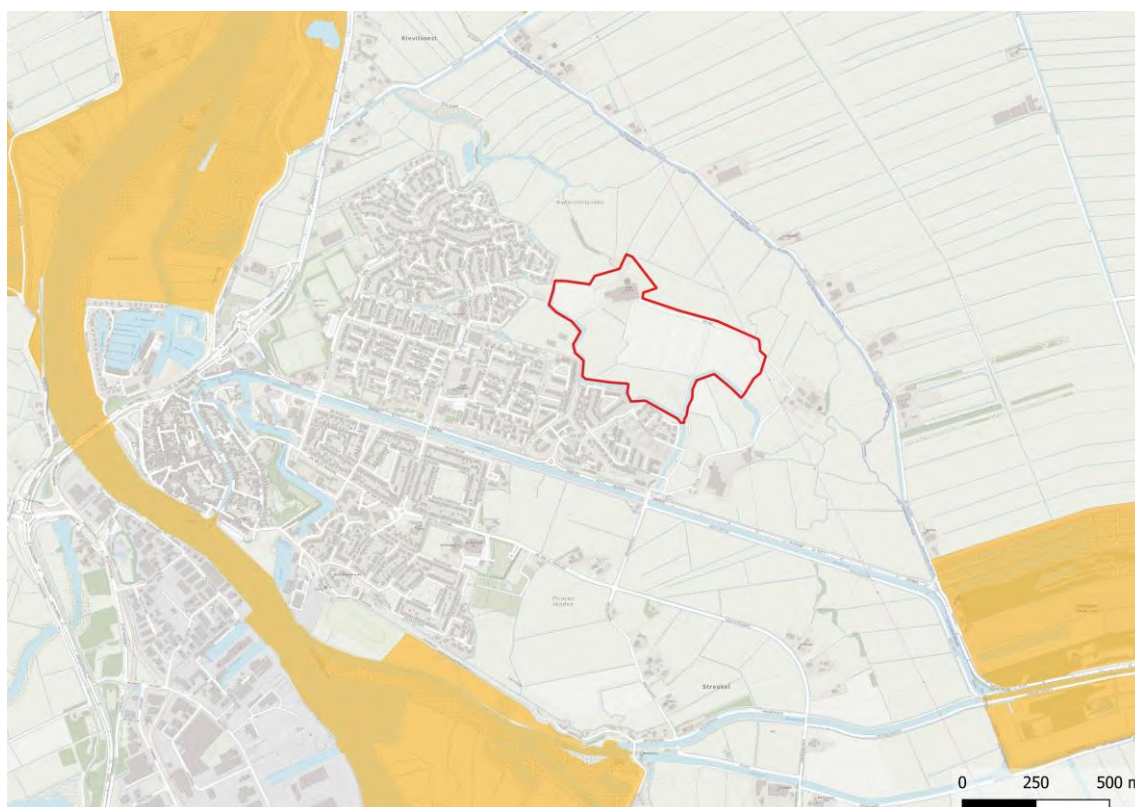


Figuur 3.1 Het plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natura 2000-gebied 'Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht' (geel). Kaart-ondergrond: ESRI Nederland.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Uit de atlas van provincie Overijssel blijkt dat het plangebied niet binnen het natuurnetwerk Nederland ligt. De dichtstbijzijnde NNN-gebieden zijn ‘Stadsgaten/ De Ruiten’ en ‘Oeverlanden Zwarte Water’ die beide op circa 1 kilometer van het plangebied liggen (zie figuur 3.2). De provinciale regels van Overijssel over het NNN gelden echter alleen voor gronden binnen het NNN. De “nee, tenzij” afweging is daarom niet aan de orde.

In het kader van een ‘goede ruimtelijke ordening’ is het wel noodzakelijk te waarborgen dat een plan de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aantast. Goede ruimtelijke ordening houdt in dat naastgelegen functies elkaar niet mogen hinderen. Door de afschermende werking van de tussenliggende bebouwing en infrastructuur en de afstand tot de NNN-gebieden, heeft het plan geen negatieve effecten op de kernkwaliteiten van het NNN. Het nemen van vervolgstappen is niet aan de orde.



Figuur 3.2 Het plangebied (rood omlijnd) te opzichte van de NNN gebieden ‘Stadsgaten/ De Ruiten’ in het zuidoosten en ‘Oeverlanden Zwarte Water’ in het zuiden en westen (Oranje). Bron Kaartondergrond: ESRI Nederland.

3.3 Houtopstanden

Voor het realiseren van de voorgenomen plannen worden mogelijk enkele bomen gekapt. Uit de kaart 'Grens bebouwde kom Boswet Kern Hasselt' van de gemeente Zwartewaterland blijkt dat het plangebied buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming valt (gemeente Zwartewaterland, 2004). Een houtopstand buiten de bebouwde kom Wet natuurbescherming is beschermd als het onderdeel uitmaakt van een zelfstandige eenheid van meer dan 10 are of als het een rijbeplanting betreft die uit meer dan 20 bomen bestaat (zie kader 2.1). In het plangebied staan enkele losstaande bomen die geen onderdeel uitmaken van een zelfstandige eenheid van meer dan 10 are of een rijbeplanting van meer dan 20 bomen. De betreffende bomen zijn daarom niet beschermd als houtopstand onder de Wet natuurbescherming. Er geldt zodoende geen meld- en herplantplicht bij de provincie Overijssel. Naast de Wet natuurbescherming kunnen wel kapregels van de gemeente Zwartewaterland van toepassing zijn².

² <https://www.zwartewaterland.nl/kapvergunning-omgevingsvergunning>.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

In het plangebied zijn algemene plantensoorten van erven, groenstroken, gazons en ruderales omstandigheden aanwezig en/ of te verwachten. Waargenomen soorten zijn onder andere braam spec., smalle weegbree, grote brandnetel en gewone paardenbloem. Tijdens het veldbezoek zijn geen in de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten aangetroffen. Op basis van de aangetroffen soortensamenstelling, de terreingesteldheid en bekende verspreidingsgegevens (NDDF, 2022) worden deze soorten ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is in het kader van de Wet natuurbescherming niet aan de orde.

4.2 Zoogdieren

Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beoordeeld.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn tijdens het gerichte nachtelijke onderzoek twee baltsterritoria van gewone dwergvleermuis vastgesteld. Dit wijst op de aanwezigheid van twee paarverblijfplaatsen in de bebouwing. Daarnaast is tijdens één van de bezoeken een groep van circa 10 gewone dwergvleermuizen aangetroffen in de stal. De exemplaren leken binding te vertonen met het oude deel van de stal³. Op basis van het onderzoek is een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig in de schuur (zie bijlage 1). Overige verblijfplaatsen van vleermuizen in bebouwing en/ of bomen zijn uitgesloten. Bij uitvoering van de

³ De exacte invliegplek in de schuur kon niet worden bepaald wegens de omvang/constructie van de schuur in combinatie met de aanwezigheid van vee.

plannen (sloop of verbouwing van de bebouwing) gaan twee paarverblijfplaatsen en een kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren. Voor het wegnemen van de verblijfplaatsen is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;
- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Woningbouw vertegenwoordigt het benodigde wettelijke belang. Verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding kan worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Zo kunnen er tijdig in de nabijheid alternatieve verblijfplaatsen worden gecreëerd om het aanbod aan verblijfplaatsen te garanderen.

Vliegroutes

In het plangebied zijn enkele watergangen aanwezig die gebruikt kunnen worden als vliegroute door vleermuizen. Er is geen sprake van een essentiële vliegroute in het plangebied omdat de watergangen in het plangebied geen onmisbare verbinding vormen tussen (potentiële) verblijfplaatsen en foerageergebieden. Daarbij zijn buiten het plangebied nog meer sloten aanwezig die bovendien beter geschikt zijn als vliegroute door de opgaande vegetatie (bomenrij). Verder blijft een deel van de sloten behouden in de nieuwe situatie en kan de toekomstige bebouwing ook gebruikt worden als vliegroute. Vervolgstappen voor vliegroutes van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Foerageergebieden

Door de aanwezigheid van water en enige opgaande beplanting is het plangebied geschikt als foerageergebied voor diverse soorten vleermuizen. Door de voorgenomen plannen gaat geen (onmisbaar) foerageergebied verloren. In de omgeving zijn ruim voldoende alternatieve foerageergebieden voorhanden in de vorm van graslanden, bomenlanen, openbaar groen en waterpartijen. Daarnaast blijft het plangebied - ook als hier woningbouw plaatsvindt - geschikt als foerageergebied. Er blijft sprake van een fors aandeel openbaar groen en tuinen en de beslotenheid en daarmee voor vleermuizen belangrijke beschutting zal toenemen. Vervolgstappen voor foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Egel

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van egel (NDFF, 2022; Douma *et al.*, 2011). Op de cameravallen zijn in totaal vier waarnemingen van egel gedaan. Egels zijn nachtactief. Overdag verblijven ze in een nest die ze maken in bladeren, mos of ander materiaal onder (braam)struiken, struweel of takkenbossen. Egel maakt niet jaarrond gebruik van vaste verblijfplaatsen, maar alleen tijdens de winterslaap van ca. november t/m april. In het plangebied zijn de ruiger begroeide delen geschikt als verblijfplaats voor egel (zie bijlage 1). Overige delen zijn ongeschikt voor verblijfplaatsen door het gebrek aan dekking biedende ondergroei. Daarnaast is het gehele plangebied geschikt als foerageergebied. Het betreft echter geen onmisbaar foerageergebied, omdat buiten het plangebied ruim voldoende en in vergelijkbare mate geschikte foerageergebieden aanwezig zijn in de vorm van tuinen, bermen, bosjes en heggen.

Bij uitvoering van de plannen gaan verblijfplaatsen van egel verloren. Voor het wegnemen van de verblijfplaatsen is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;
- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Woningbouw vertegenwoordigt het benodigde wettelijke belang. Verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding kan worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Zo kunnen er tijdig in de nabijheid alternatieve verblijfplaatsen worden gecreëerd om het aanbod aan verblijfplaatsen te garanderen.

Kleine marterachtigen

Tijdens het aanvullende onderzoek zijn op de cameravallen geen kleine marterachtigen aangetroffen. Ook in de NDFF (2022) zijn geen waarnemingen bekend in het plangebied. Echter tijdens één van de vleermuisonderzoeken is wel een bunzing waargenomen in het plangebied. Daarnaast zijn door de huidige bewoners van de boerderij regelmatig bunzingen gezien op en rond het erf.

Een bunzing maakt zijn schuilplaats in oude hopen van bijvoorbeeld konijn, mol, vos en das. Maar ook onder steenhopen, houtmijten, in holle bomen of onder boomwortels. Hij bekleedt zijn hol met gras en mos. In de winter maakt de bunzing zijn schuilplaats op warmere plaatsen, zoals onder stro- en hooibalen bij boerderijen. De bunzing graaft soms zelf een hol. Daarbij ontstaat een stortbergje met aarde waardoor het hol sterk lijkt op dat van een bruine rat. Verblijfplaatsen van bunzing kunnen aanwezig zijn in de hooischuren en in de ruiger begroeide delen van het plangebied (zie bijlage 1). De rest van het plangebied wordt gebruikt als foerageergebied van bunzing. Er is geen sprake van essentieel foerageergebied omdat in de wijde omgeving ruim voldoende vergelijkbaar geschikt foerageergebied aanwezig is in de vorm van agrarisch percelen, erven, slootkanten en opgaand groen.

Verblijfplaatsen van wezel en hermelijn worden gezien de resultaten van het onderzoek niet verwacht in het plangebied. Mogelijk komen wezel en hermelijn wel foeragerend voor in het plangebied. Er is geen sprake van essentieel foerageergebied omdat in de wijde omgeving ruim voldoende vergelijkbaar geschikt foerageergebied aanwezig is in de vorm van agrarisch percelen, erven, slootkanten en opgaand groen.

In open landschappen, zoals in voorliggende situatie, loopt de omvang van territoria op tot enkele tientallen hectares (Zoogdiervereniging, 2021).

Bij uitvoering van de plannen (sloop of verbouwing van de bebouwing en bebouwen plangebied) gaan verblijfplaatsen van bunzing verloren. Voor het wegnemen van de verblijfplaatsen is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;
- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Woningbouw vertegenwoordigt het benodigde wettelijke belang. Verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding kan worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Zo kunnen er tijdig in de nabijheid alternatieve verblijfplaatsen worden gecreëerd om het aanbod aan verblijfplaatsen te garanderen.

Steenmarter

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van steenmarter (NDFF, 2022). Op de meest westelijke cameraval is eenmaal een steenmarter vastgelegd. Steenmarters hebben een territorium van 80 tot 70 hectare met meerdere verblijfplaatsen voornamelijk in bebouwing. Tijdens het quickscan veldbezoek is alle bebouwing geïnspecteerd en zijn geen sporen van steenmarter aangetroffen die wijzen op een verblijfplaats (uitwerpselen of prooiresten). Daarnaast zijn bij de overige bezoeken ook geen waarnemingen gedaan die kunnen wijzen op de aanwezigheid van steenmarter. Verblijfplaatsen van steenmarter worden niet verwacht binnen het plangebied. Waarschijnlijk wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied door steenmarter en zijn verblijfplaatsen aanwezig in de westelijk gelegen bebouwde kom van Hasselt of op andere boeren erven in de omgeving. Er is geen sprake van essentieel foerageergebied omdat in de wijde omgeving ruim voldoende vergelijkbaar geschikt foerageergebied aanwezig is in de vorm van agrarisch percelen, erven, slootkanten en opgaand groen. Vervolgstappen voor steenmarter zijn niet aan de orde.

Waterspitsmuis

In de wijde omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van waterspitsmuis (NDFF, 2022). Waterspitsmuis komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, vrij snel stromend tot stilstaand water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. Waterspitsmuis komt alleen daar voor waar bodem bedekkende vegetatie aanwezig is en waar binnen een straal van 500 meter water is te vinden. Bovendien moet er in de oevers voldoende schuilmogelijkheid zijn waar de waterspitsmuis zich kan terugtrekken om zijn prooiën op te eten (Zoogdiervereniging, 2022). In het plangebied is geen geschikt leefgebied aanwezig voor waterspitsmuis de sloten zijn over het algemeen weinig begroeid en op de oevers is geen overjarige vegetatie aanwezig die genoeg dekking biedt voor waterspitsmuis. De aanwezigheid van waterspitsmuis is dan ook uitgesloten in het plangebied. Vervolgstappen voor waterspitsmuis zijn niet aan de orde.

Otter

In de omgeving van het plangebied is het voorkomen van otter bekend. Waarnemingen beperken zich voornamelijk tot de westzijde van Hasselt langs het Zwarte Water en ten zuidoosten nabij natuurreserveat Stadsgaten (NDFF, 2022). Tijdens het veldonderzoek zijn geen (sporen van) otters aangetroffen. 's Nachts gebruikt de otter vooral brede, visrijke wateren als foerageergebied. Verblijfplaatsen zijn vooral in moeilijk toegankelijke rietlanden te verwachten. De otter maakt niet jaarrond gebruik van vaste verblijfplaatsen (alleen in de voortplantingsperiode op locaties waar de jongen geworpen worden). In het plangebied zijn geen geschikt foerageergebied of potentiële verblijfplaatsen aanwezig voor otter door het ontbreken van schuilplaatsen en brede visrijke wateren. De aanwezigheid van otter in het plangebied is uitgesloten. Als gevolg van voorgenomen plannen gaan dan ook geen (potentiële) verblijfplaatsen en (essentiële) foerageergebieden van de otter verloren. Vervolgstappen voor otter zijn niet aan de orde.

Overige zoogdieren

Vaste verblijfplaatsen of onmisbaar leefgebied van overige zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn, de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde soorten (zonder provinciale vrijstelling) worden op basis van het veldonderzoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDDF, 2022) niet verwacht. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van algemene grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten van soorten als de bosmuis en rosse woelmuis. Bij werkzaamheden kunnen enkele exemplaren van deze grondgebonden zoogdieren geschaad worden. In voorliggende situatie geldt in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

4.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime (zie kader 2.1).

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Voor een aantal vogelsoorten geldt dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in Overijssel verstaan: in functie zijnde nesten van de ooievaar, boomvalk, buizerd, havik, ransuil, roek, wespandief, zwarte wouw, slechtvalk, sperwer, steenuil, kerkuil, oehoe, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, boerenzwaluw, bosuil, huiszwaluw, raaf, torenvalk, zeearend en zwarte specht. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Huisumus

In de bebouwing binnen het plangebied zijn acht nestplaatsen van huismus vastgesteld. Zeven van deze nestplaatsen bevinden zich in de dakconstructie van de koeienstal en één nestplaats bevindt zich onder de dakpannen van het woonhuis (zie bijlage 1). Daarnaast dient het agrarische erf als essentieel foerageergebied voor huismussen omdat de huismussen afhankelijk zijn van de huidige functie van het agrarische erf om hun voedsel te vinden. De mussen voeden zich namelijk grotendeels met (vee)voedselresten en diverse insecten die aanwezig zijn op het boerenerf.

Bij uitvoering van de plannen (sloop of verbouwing van de bebouwing) gaan acht nestplaatsen en essentieel foerageergebied van huismus verloren. Voor het wegnemen van de verblijfplaatsen en essentieel foerageergebied is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;

- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Woningbouw vertegenwoordigt wegens het belang voor de volksgezondheid het benodigde wettelijke belang. Verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding kan worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Zo kunnen er tijdig in de nabijheid alternatieve verblijfplaatsen en foerageergebied worden gecreëerd om het aanbod aan verblijfplaatsen en foerageergebied te garanderen. Een kinderboerderij kan hierbij een impuls geven.

Boerenwaluw

In de bebouwing binnen het plangebied zijn achttien nestplaatsen van boerenwaluw vastgesteld. De nesten zijn verspreid aanwezig in de koeienstal, de oude stal welke aan het woonhuis vastzit en een naastgelegen schuur (zie bijlage 1). Daarnaast wordt het plangebied door boerenwaluw gebruikt als foerageergebied. Het betreft geen essentieel foerageergebied omdat boerenwaluw over grote afstanden in de open lucht foerageert en in de wijde omgeving ruim voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig zijn. Daarnaast blijft het luchtruim boven het plangebied te allen tijde geschikt als foerageergebied.

Bij uitvoering van de plannen (sloop of verbouwing van de bebouwing) gaan achttien nestplaatsen van boerenwaluw verloren. Voor het wegnemen van de verblijfplaatsen is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;
- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Woningbouw vertegenwoordigt wegens het belang voor de volksgezondheid⁴ het benodigde wettelijke belang. Verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding kan worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Zo kunnen er tijdig in de nabijheid alternatieve verblijfplaatsen worden gecreëerd om het aanbod aan verblijfplaatsen te garanderen. Er blijft foerageergebied beschikbaar.

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten

Overige vogels met jaarrond beschermde nesten worden op basis van bekende verspreidingsgegevens (NDFP, 2022) en het uitgevoerde veldonderzoek niet in en in de directe nabijheid (50 meter) van het plangebied verwacht. Vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming zijn voor overige vogels met jaarrond beschermde nesten daarom niet aan de orde.

Overige vogels

Door de aanwezigheid van bomen binnen het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor enkele algemene vogelsoorten als gaai, roodborst, tijaftjaf, vink, houtduif, Turkse tortel en merel. Daarnaast zijn op de oevers van de watergangen nestplaatsen te verwachten van soorten als knobbelzwaan, wilde eend en meerkoet. Op de agrarische percelen zijn nestplaatsen te verwachten van enkele soorten van open gebied, zoals als scholekster.

⁴ Voor vogels geldt 'volksgezondheid of de openbare veiligheid' als veelgebruikt wettelijk belang bij ontheffingsaanvragen. Voor overige soorten, zoals vleermuizen, worden ook andere dwingende redenen van groot openbaar als wettelijk belang geaccepteerd.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Verstoren is echter alleen verboden wanneer de storing van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort. Voor de te verwachten soorten kan verstoring die van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding (altijd) worden voorkomen door te werken buiten het broedseizoen.

In het kader van de Wet natuurbescherming wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd, omdat deze per soort en vaak per jaar kan verschillen. Daarmee is het dus van belang of een broedgeval wordt beschadigd of verstoord, ongeacht de datum. Voor de meeste soorten kan de periode tussen 1 maart en 15 juli worden aangehouden als broedseizoen. Met name te verwachten soorten als de houtduif, Turkse tortel en merel kunnen tot laat in het seizoen doorgaan met broeden en ook vroeg in het seizoen starten met broeden. Daarom adviseren we – zeker wanneer werkzaamheden binnen de periode van half februari tot half december worden gestart - om een broedvogelcontrole uit te voeren. Tijdens de broedvogelcontrole wordt bepaald of zich broedende vogels ophouden binnen de invloedssfeer van de werkzaamheden. Bij het aantreffen van nesten van vogels wordt in overleg met een ecologisch deskundige bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

4.4 Amfibieën

Heikikker

In de wijde omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van heikikker (NDFF, 2022). Deze waarnemingen beperken zich tot natuurreservaat Stadgaten op ruim 1 kilometer afstand van het plangebied. De heikikker heeft een zeer duidelijke voorkeur voor de landschapstypen heide, hoogveen, laagveen en half-natuurlijk grasland. De heikikker is duidelijk een cultuurvliedende soort die nauwelijks wordt aangetroffen in te intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing. De heikikker blijkt, in vergelijking tot bijvoorbeeld de bruine kikker, een vennensoort bij uitstek. Heikikkers overwinteren op vorstvrije plaatsen op het land in de directe omgeving van het voortplantingswater van eind oktober tot begin maart. In het plangebied is geen geschikt voortplantingswater aanwezig (relatief weinig begroeide sloten) waardoor van voortplanting in het plangebied geen sprake is. Vanwege de grote afstand tussen het plangebied en bekende voortplantingswateren en de terreinkenmerken rondom het plangebied wordt ook overwintering in het plangebied uitgesloten. Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) kan zowel voortplanting als overwintering van heikikker worden uitgesloten, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soort niet aan de orde is.

Poelkikker

In de wijde omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van poelkikker (NDFF, 2022). Deze waarnemingen beperken zich met name iets ten zuiden van Zwartewatersklooster en nabij natuurreservaat Stadgaten. De poelkikker heeft als voortplantingswater een voorkeur voor zwak zure, stilstaande, onbeschaduwde wateren in bos- en heidegebieden op de hogere zandgronden met een goed ontwikkelde

water- en oevervegetatie. De overwinteringsplaatsen liggen afhankelijk van het landschapstype binnen de 100 à 200 meter van het water. Het grootste deel van de exemplaren gaat in winterslaap op het land, incidenteel overwinteren exemplaren in het water. De wateren in het plangebied zijn beperkt geschikt voor poelkikker. Tijdens het onderzoek naar poelkikker zijn geen poelkikkers aangetroffen of gehoord, wel zijn enkele roepende bastaardkikkers gehoord. Op basis van het poelkikkeronderzoek kan voortplanting van poelkikker in het plangebied worden uitgesloten. Ook overwintering van poelkikker wordt niet verwacht gezien de terreinkenmerken en beperkte schuilmogelijkheden. Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) kan zowel voortplanting als overwintering van poelkikkers worden uitgesloten, waardoor het nemen van vervolgstappen voor poelkikker niet aan de orde is.

Overige amfibieën

Op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) wordt voortplanting en overwintering van overige in de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn en nationaal beschermde amfibieën uitgesloten.

Wel zijn gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander te verwachten, zowel voortplantend als overwinterend. Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren van deze amfibieën geschaad worden. In voorliggende situatie geldt voor deze soorten in de provincie Overijssel vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming, waardoor het aanvragen van ontheffing voor deze amfibieën niet aan de orde is.

4.5 Vissen

Grote modderkruiper

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van grote modderkruiper (NDFF, 2022). Waarnemingen beperken zich voornamelijk tot de westzijde van het Zwarte water (buitendijks) tussen Hasselt en Genemuiden. Grote modderkruiper prefereert ondiepe wateren met een dikke modderlaag en veel waterplanten om zich in voort te planten. Overwintering vindt plaats in diepere delen van watergangen. In het plangebied zijn diverse sloten aanwezig die geschikt zijn als leefgebied voor grote modderkruiper. Tijdens het schepnet onderzoek zijn geen grote modderkruipers aangetroffen. Uit het e-DNA onderzoek blijkt dat op vier van de zeven bemonsterde plekken e-DNA van grote modderkruiper aanwezig is (zie figuur 2.2) namelijk op monsternamen punt 1, 2, 6 en 7. Deze punten bevinden zich verspreid in en nabij het plangebied. Op basis van deze bevindingen wordt er van uitgegaan dat grote modderkruiper in alle geschikte watergangen aanwezig is (zie bijlage 1). De diepe delen worden mogelijk ook gebruikt als overwinteringsgebied. De grote watergang in het zuiden van het plangebied is ongeschikt voor grote modderkruiper door het ontbreken van begroeiing en een harde bodem.

Bij uitvoering van de plannen (dempnen van watergangen) gaat voortplantings- en overwinteringsgebied van grote modderkruiper verloren. Dit betreft totaal circa 750 meter aan watergangen die 'centraal'⁵ in

⁵ Gemeente geeft aan de geschikte slootdelen aan de rand van het plangebied (resp. 120 m langs het noordwesten en 90 m langs het zuidoosten) voor grote modderkruiper te kunnen behouden.

het gebied liggen. Voor het wegnemen van leefgebied is een ontheffing Wet natuurbescherming noodzakelijk. Er is uitzicht op ontheffing als voldaan is aan elk van de volgende drie voorwaarden:

- geen andere bevredigende oplossing;
- sprake van een in de wet genoemd belang;
- geen verslechtering/afbreuk aan de staat van instandhouding van de soort.

Woningbouw vertegenwoordigt het benodigde wettelijke belang. Verslechtering/ afbreuk aan de staat van instandhouding kan worden voorkomen door het treffen van mitigerende maatregelen. Zo kan er tijdig alternatief leefgebied worden gecreëerd om het aanbod aan leefgebied te garanderen.

Overige vissen

Op basis van terreinkenmerken, biotoopeisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) worden geen overige beschermde vissen verwacht in of nabij het plangebied. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

4.6 Overige soorten

Op basis van terreinkenmerken, biotoopeisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) worden geen beschermde reptielen en ongewervelden verwacht in of nabij het plangebied. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

5. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2017a). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument Grote modderkruiper *Misgurnus fossilis*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017c). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017d). Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017e). Kennisdocument Poelkikker *Rana lessonae*. Versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2017f). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Versie 1.0, juli 2017.

Broekhuizen, S. et al. (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. – Natuur in Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

Gemeente Zwartewaterland (2014). Grens bebouwde kom Boswet kern Hasselt. 22 juni 2004.

Provincie Overijssel (2021). Soortenbescherming in Overijssel Handreiking voor het aanvragen van een ontheffing.

Veldman, J. & Troost, C (2019). Brochure Soortenbescherming in Overijssel. Bunzing, egel, hermelijn en wezel. Provincie Overijssel, rapport 2019/0142003.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdierenvereniging (2021). Vleermuisprotocol 2021.

Internet

Atlas van Overijssel (<https://geo.overijssel.nl/viewer/app/master/v1>). Geraadpleegd januari 2022.

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>). Geraadpleegd december 2021.

NDFF uitvoerportaal (<https://ndff-ecogrid.nl>). Meest recente raadpleging voor dit rapport op 27 januari 2022.

Overheid (2021a). Wet natuurbescherming. <http://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/>. Geraadpleegd december 2021.

Overheid (2021b). Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). <https://wetten.overheid.nl/BWBR0030378/>. Geraadpleegd December 2021.

RAVON.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).

Sovon.nl (website met soortinformatie over vogels).

Vlinderstichting.nl (website met soortinformatie over vlinders en libellen).

Zoogdierveniging.nl (website met soortinformatie over zoogdieren).



Bijlagen

Bijlage 1 - Verspreidingskaarten



Project

Woningbouw Hasselt

Onderwerp

Vleermuizen

Legenda

Plangebied

Baltsterritoria gewone dwergvleermuis

Kraamverblijfplaats gewone dwergvleermuis (ca. 10 ex.)

Datum	Schaal	Opdrachtgever
10-12-2021	1:600	Gemeente Zwartewaterland
Versie	Kaartondergrond	Getekend door
DO	BGT/PDOK	R. Wormmeester
Kaartnummer	Formaat	Projectnummer
1/6	A3, liggend	20-183



Project

Woningbouw Hasselt

Onderwerp

Egel

Legenda

Plangebied

Leefgebied met potentiële verblijfplaatsen egel

Datum

10-12-2021

Versie

DO

Kaartnummer

2/6

Schaal

1:900

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Zwartewaterland

Getekend door

R. Wormmeester

Projectnummer

20-183

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen

advies & ingenieursbureau



Project

Woningbouw Hasselt

Onderwerp

Bunzing

Legenda

Plangebied

Leefgebied met potentiële verblijfplaatsen bunzing

Datum

10-12-2021

Versie

DO

Kaartnummer

3/6

Schaal

1:900

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Zwartewaterland

Getekend door

R. Wormmeester

Projectnummer

20-183

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

ecogroen

advies & ingenieursbureau



Project
Woningbouw Hasselt

Onderwerp
Huismus

- Legenda**
-  Plangebied
 -  Nestplaats huismus

Datum 10-12-2021	Schaal 1:600	Opdrachtgever Gemeente Zwartewaterland
Versie DO	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door R. Wormmeester
Kaartnummer 4/6	Formaat A3, liggend	Projectnummer 20-183



Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl





Project
Woningbouw Hasselt

Onderwerp
Boerenzwaluw

Legenda

Plangebied

Nestplaats boerenzwaluw

Datum
10-12-2021

Versie
DO

Kaartnummer
5/6

Schaal
1:600

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Zwartewaterland

Getekend door
R. Wormmeester

Projectnummer
20-183

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen

advies & ingenieursbureau



Project Woningbouw Hasselt		
Onderwerp Grote modderkruiper		
Legenda Plangebied Leefgebied grote modderkruiper		
Datum 10-12-2021	Schaal 1:2500	Opdrachtgever Gemeente Zwartewaterland
Versie DO	Kaartondergrond BGT/PDOK	Getekend door R. Wormmeester
Kaartnummer 6/6	Formaat A3, liggend	Projectnummer 20-183
		Zuiderzeelaan 53 8017 JV ZWOLLE T 038-4236464 I www.ecogroen.nl  advies & ingenieursbureau